

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»

Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Спеціалізація 015.39 Цифрові технології

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 9 від 21 січня 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інклюзивна освіта
Викладач	доктор філософії, асистент Басараб Наталія Ярославівна
Контактний телефон викладача	+380974175586
E-mail викладача	natalia.basarab@pnu.edu.ua ; nataliia.basarab@cnu.edu.ua
Освітня програма	«Професійна освіта. Цифрові технології»
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Спеціальність	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 15:00, 510 ауд. (Бандери 1) консультації з питань курсу та самостійної роботи.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Інклюзивна освіта» спрямований на формування системи теоретичних знань і практичних умінь щодо забезпечення права на освіту осіб з особливими освітніми потребами відповідно до національного законодавства. Зміст дисципліни охоплює теоретико-методологічні засади інклюзивної освіти, нормативно-правове забезпечення організації інклюзивного навчання, особливості функціонування інклюзивного освітнього середовища, механізми психолого-педагогічного супроводу, розроблення та реалізацію індивідуальної програми розвитку, адаптацію та модифікацію освітнього процесу.</p> <p>Вивчення навчального курсу забезпечує підготовку здобувачів освіти до професійної діяльності, сприяє формуванню компетентностей необхідних для надання освітніх послуг в умовах інклюзивного освітнього середовища, застосовуючи сучасні педагогічні технології, забезпечуючи індивідуалізацію навчання та створювати безпечне й підтримувальне освітнє середовище.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» полягає у підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності у системі інклюзивної освіти.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надання здобувачам освіти базових знань про сутність, принципи та законодавчі засади інклюзивної освіти. - Формування практичних умінь з організації інклюзивного навчання та створення підтримувального освітнього середовища. - Ознайомлення з особливостями психолого-педагогічної роботи із здобувачами з особливими освітніми потребами. - Розвиток навичок співпраці з батьками та фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу. - Підготовка до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища на засадах рівності та недискримінації. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p>	

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 06 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 07 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

5. Програмні результати навчання

ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПР 08. Самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПР 09. Відшукувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітні програмою.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та розвитку здобувачів освіти.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	015 Професійна освіта	4	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	лекції	заняття	сам. робота
------------	--------	---------	-------------

<p>Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи. Поняття інклюзивної освіти: сутність та ключові характеристики. Мета і завдання інклюзивної освіти в сучасному суспільстві. Основні принципи інклюзивної освіти (доступність, рівність, недискримінація, індивідуалізація). Коректна термінологія в інклюзії: «особливі освітні потреби», «здобувач освіти з ООП», «індивідуальна програма розвитку» та ін. Переваги та виклики впровадження інклюзії. Роль педагога у формуванні інклюзивної культури закладу освіти.</p>	2	4	10
<p>Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти Право на освіту як фундаментальний принцип державної політики. Законодавче забезпечення інклюзивного навчання у закладах професійної освіти. Організація інклюзивного освітнього середовища. Права та обов'язки педагогів і здобувачів освіти.</p>	2	2	10
<p>Тема 3. Професійне співробітництво та корекційно-педагогічний супровід в інклюзивній освіті. Сутність командної взаємодії та корекційно-педагогічного супроводу. Склад і функції команди психолого-педагогічного супроводу.</p>	2	2	10

<p>Моніторинг навчальних досягнень та професійних умінь здобувачів освіти. Співпраця з батьками (законними представниками). Роль педагога у створенні підтримувального середовища та розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти.</p>			
<p>Тема 4. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі Сучасні методики організації інклюзивного професійного навчання. Диференціація та індивідуалізація освітнього процесу. Адаптація та модифікація навчальних матеріалів для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Використання цифрових та виробничих технологій у навчанні.</p>	2	4	10
<p>Тема 5. Розвиток міжособистісних стосунків у колективі здобувачів освіти Соціально-психологічний клімат у професійних групах. Формування толерантності та культури прийняття різноманіття. Профілактика конфліктів, булінгу та дискримінації. Розвиток емпатії, командної взаємодії та взаємопідтримки. Роль педагога у створенні позитивного мікроклімату для професійного навчання.</p>	2	4	10

Тема 6. Професійна готовність педагога до роботи в умовах інклюзії Професійні компетентності педагога у сфері інклюзивної освіти. Етичні засади професійної діяльності педагогічного працівника. Профілактика професійного вигорання. Інноваційні технології інклюзивного навчання. Перспективи розвитку інклюзивної освіти в Україні.	2	2	10
Всього	12	18	60

7. Система оцінювання до навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Вид контролю – залік</p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: практичні заняття - 50 балів; тестування до практичних /семінарських занять – 30 балів; підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 20 балів. Максимальна кількість балів -100</p> <p>Вага оцінок у відсотках становить : Практичні/семінарські заняття - 50 %; тестування до практичних/семінарських занять – 30 %; підготовка індивідуальних наукових повідомлень, які запропоновано на вибір у тематиці практичних/семінарських занять – 20 %.</p> <p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті.</p>
---	--

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69		D
50-59	задовільно	E
26-49		FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вимоги до письмових робіт

Впродовж вивчення дисципліни студенти виконують завдання у формі тестів, які розміщені на сайті дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua/> (максимальний бал – 100 балів за кожен тест, де вага оцінки – 30 % за виконане тестування).

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою, яку відображено у таблиці вище.

Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 100 балів, де вага цього виду роботи – 30 % за всі виконані тести.

Семінарські/практичні заняття

Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять та оцінюється в у 100 бальній системі (де максимальний бал – 100 балів, а вага цього виду роботи – 50 %).

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при

цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Критерії оцінювання виконаних завдань для самостійної (індивідуальної) роботи – наукові повідомлення (максимум 100 балів – 20 %).

90–100 балів (відмінно) - наукове повідомлення виконано на високому рівні, тема повністю розкрита, зміст відзначається глибиною аналізу й оригінальністю підходів. Використано сучасні наукові джерела, аргументовано подано власні висновки. Робота має логічну структуру, грамотний і науково виважений стиль викладу. Під час представлення здобувач освіти вільно володіє матеріалом, упевнено відповідає на запитання, демонструє наукову зрілість. Виступ супроводжується якісною мультимедійною презентацією.

80–89 балів (добре) - тема наукового повідомлення розкрита повно, проте окремі положення потребують уточнення або глибшого обґрунтування. Джерельна база є достатньою, однак аналіз матеріалів частково поверховий. Виклад логічний, але трапляються незначні стилістичні або структурні недоліки. Під час представлення здобувач освіти виявляє достатнє розуміння матеріалу, відповідає на запитання, проте аргументація не завжди переконлива. Мультимедійний супровід є, але не повністю узгоджений зі змістом виступу.

70–79 балів (добре) – основні питання теми висвітлено, але аналіз носить описовий або фрагментарний характер. Джерельна база обмежена, висновки подані узагальнено, без глибокої аргументації. Структура роботи не завжди логічна, спостерігаються неточності у формулюваннях. Під час представлення здобувач освіти володіє матеріалом частково, допускає неточності у відповідях. Презентація є, проте спрощена або стандартна.

60–69 балів (задовільно) – тема розкрита частково, зміст подано поверхово, окремі положення залишено без пояснення. Використано невелику кількість джерел, серед яких трапляються застарілі. Структура роботи нечітка, висновки неповні, стиль викладу недосконалий. Під час представлення здобувач освіти володіє

	<p>матеріалом на елементарному рівні, припускається помилок у змісті та мовленні. Мультимедійний супровід мінімальний або формальний.</p> <p>50–59 балів (задовільно) – наукове повідомлення має поверховий характер, не всі завдання виконано. Зміст частково не відповідає темі, висновки неаргументовані. Робота містить значну кількість мовних і стилістичних помилок. Під час представлення здобувач освіти не демонструє достатнього рівня розуміння матеріалу, виступ невпевнений, відповіді неточні. Презентація формальна або відсутня.</p> <p>Менше 49 балів – (незадовільно) – робота не відповідає вимогам і поставленому завданню, тема не розкрита, допущено суттєві змістові помилки. Відсутні наукові посилання, порушено принципи академічної доброчесності. Логіка викладу відсутня, висновки необґрунтовані. Під час представлення здобувач освіти не орієнтується у змісті, не здатний пояснити основні положення, мультимедійний супровід відсутній.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо відпрацював всі заняття і в підсумку за результатами оцінювання набрав не менше 25 % - за практичні заняття, 15 % - за тестові завдання, 10 % - за індивідуальні завдання. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів за роботу протягом семестру.</p> <p>Умови допуску до підсумкового контролю передбачають дотримання Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумкова (залікова) оцінка виставляється за результатами сумування балів, отриманих студентом під час практичних занять та за всі види виконаних робіт. Максимальна кількість балів — 100 (100 %).</p> <p>Відповідно до коефіцієнтів, визначених в електронному журналі, вага складових оцінювання розподіляється таким чином:</p> <ul style="list-style-type: none"> практичні заняття – 50 %; тестування – 30 %; самостійна (індивідуальна) робота – 20 %.
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	

Письмові роботи:

Присутність здобувачів вищої освіти на контрольній роботі є обов'язковою. У процесі написання контрольної роботи та виконання індивідуальних завдань неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>.

Відвідування занять:

Якщо здобувач пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям, пройти тестування та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Здобувач вищої освіти, який не набрав 25% (сума балів за практичні заняття і самостійну роботу) до залікової роботи не допускається. У такому випадку до початку сесії здобувач може отримати допуск, відпрацювавши всі заняття і виконавши всі передбачувані види робіт, зокрема, виконання самостійної роботи, тестування у системі дистанційного навчання (<https://d-learn.pnu.edu.ua>). Студент, який не набрав мінімум 50 балів за курс, має право перездати залік на талоні №2, №3 відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)»

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання. Консультації щодо виконання самостійної роботи можна отримати щопонеділка в аудиторії 510 (вул. Бандери, 1) або в режимі онлайн, за допомогою e-mail, viber, telegram, Google meet.

Студент, який навчається за **індивідуальним графіком**, має опрацювати самостійно весь матеріал і виконати всі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliia-stefanyka.pdf

Неформальна освіта: Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliia-stefanyka.pdf

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін. .

8. Рекомендована література

ОСНОВНА

1. Kruchek, V., Horska, O., Popkov, B., Basarab, N., Lemko, H., Aprieliava, I., Dmytrenko, A., Melnyk, A., Postova, S., & Kindei, L. Safe and Innovative Educational Environment as A CoreChallenge in Preparing Future Specialists. *International Journal of Basic and Applied Sciences*. 2025. №14(8), P. 531-539. URL: <https://www.sciencepubco.com/index.php/IJBAS/article/view/37160/19764>
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. Київ: Академвидав

2004. 352 с.

3. Закон України «Про професійну освіту» від 21.08.2025р. Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>
4. Колупаєва А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посібник. Київ: Науковий Світ, 2010. 196 с.
5. Колупаєва А. Інклюзивна освіта : реалії та перспективи : монографія. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 197 с.
6. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912: URL: <http://firstedu.org.ua/index.php>.
7. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2016. 164 с.
8. Нагорна О. Б. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання. Інструктивно методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/
9. Основи корекційної педагогіки : курс лекцій : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Дрогобич : ВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. 324 с. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна». 2019. 300 с.
10. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ, 2013. 140 с. Пантук Т.
11. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п>
12. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року. Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13>.
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (редакція від 16.03.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
14. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / [Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М.]; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
15. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. Полтава: ІОЦПДПУ, 2005. 119 с.
16. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Київ : ЦУЛ, 2017. 248 с.

ДОДАТКОВА

1. Stynska, V., Basarab, N., Paska, T. (2025). Training as a form of active learning in vocational education institutions: theory and ict practice. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*. 2025. № (33). С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2025.33.23-27>
2. Басараб Н. Можливості та виклики цифрової трансформації самоосвіти педагога. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 24–28 березня 2025 р., м. Івано-Франківськ*. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. С. 235-237. URL: <https://pedagogical.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2026/01/zbirnyk-tez-vykladachiv-2025.pdf>
3. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
4. Басараб Н.Я., Стинська В.В., Деренюк М.П., Паска Т.В. Науково-дослідна робота як складова підготовки майбутніх педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Педагогіка»)*. 2025. № 12(52). С. 1399-1409.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52))

5. Деренюк М., Басараб Н. Теоретико-практичні аспекти впровадження гейміфікації в освітній процес закладів професійної та вищої освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 11 (52). С. 883-897. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52))
6. Духовні та соціально-психологічні аспекти допомоги дітям із загальними порушеннями розвитку в системі інтеграційної освіти : матеріали симпозиуму : [збірник] / [упоряд. : А. О. Вовк, К. О. Островська ; відп. за вип. С. Л. Грабовська] ; Ін-т соціогуманіст. проблем людини західного наук. центру НАН України та МОН України, ЛНУ ім.І. Франка, каф. психології філософ. ф-ту. Львів, 2005. 93 с.
7. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге вид. / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
8. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / упоряд. А. А. Колупаєва ; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. 200 с.
9. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. / [ред. кол. : Н. Софій (голова), Л. Артемова, Н. Бібік та ін. ; за ред. І. Єрмакова]. Київ : Контекст, 2000. 336 с.
10. Надвичина Т., Яремко О. Інноваційні засоби розвитку паритетної освітньої взаємодії між учасниками освітнього процесу у ЗВО. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія: Психологія. 2023. Вип. 2 (58). С. 19–24.
11. Паска Т.В., Стинська В.В., Басараб Н.Я. Роль педагогічних працівників у цифровому освітньому середовищі закладів професійної освіти. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Педагогіка»)*. 2025. № 9(49). С. 1984-2000. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49))
12. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
13. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
14. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / за ред. О. В. Безпалько. Київ: Академвидав, 2013. 321 с.
15. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім Б. Грінченка, 2013. 247 с.
16. Студентський путівник URL: https://drive.google.com/file/d/1uPLDtWCSDHdfB6JTVXLhm3K55SUnl_f8/view?usp=sharing
17. Шевченко Г.П. Духовна культура і педагогіка. *Духовність особистості у вимірах культури, виховання та освіти: вибрані наукові статті*. К.: «Педагогічна думка», 2017. 210 с.

Викладач:

доктор філософії, асистент
кафедри педагогіки та освітнього
менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія БАСАРАБ